

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี (ห้างหุ้นส่วนจำกัด สุสวาสจัดสรรที่ดิน กับพวก) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๕

ข้อเท็จจริง

๑. สำนักงานศาลปกครอง มีหนังสือส่งคำร้องของผู้ฟ้องคดี (ห้างหุ้นส่วนจำกัด สุสวาสจัดสรรที่ดิน กับพวก) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๕ ในคดีของศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขดำที่ ๑๐๔๖/๒๕๕๔ คดีหมายเลขแดงที่ ๔๘๖/๒๕๕๔

คดีนี้เป็นคดีที่โอนมาจากเรื่องร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาตามมาตรา ๑๐๓ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่ฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ เป็นเจ้าของที่ดินโฉนดเลขที่ ๒๔๖๓๗ เลขที่ ๒๔๖๓๖ เลขที่ ๒๔๖๓๗ เลขที่ ๒๔๖๓๘ เลขที่ ๒๔๖๓๙ และเลขที่ ๔๒๒ (รวม ๖ โฉนด) ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ เป็นเจ้าของที่ดินโฉนดเลขที่ ๔๒๗ และเป็นเจ้าของรวมที่ดินโฉนดเลขที่ ๔๒๓ ร่วมกับผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ผู้ฟ้องคดีที่ ๓ เป็นเจ้าของที่ดินโฉนดเลขที่ ๔๒๓ ร่วมกับผู้ฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ฟ้องคดีที่ ๔ เป็นเจ้าของที่ดินโฉนดเลขที่ ๓๒๘๘๒ และเลขที่ ๓๒๘๘๓ ที่ดินดังกล่าวตั้งอยู่ตำบลบึงสวาย (คลอง ๔ ออก) อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ประกาศกำหนดเขตวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ (โครงการศรีราชา - สระบุรี) ผ่านที่ดินของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้เข้าวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อผ่านที่ดินของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่โดยมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ กล่าวคือ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีอำนาจเฉพาะตัวที่จะดำเนินการวางระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อผ่านที่ดินของบุคคลใด ๆ ได้แต่ต้องจ่ายค่าทดแทนที่เป็นธรรมก่อนรวมทั้งในกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ต้องการให้เอกชนเข้าไปดำเนินการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อในนามของเอกชน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ก็จะต้องดำเนินการเวนคืนที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ทั้งนี้ตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ เพื่อให้ที่ดินดังกล่าวตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ก่อนแล้วจึงให้สัมปทานแก่เอกชนต่อไป แต่การดำเนินการก่อสร้างระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อโครงการดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ร่วมกับบริษัท ท่อส่งปีโตรเลียมไทย จำกัด บุกรุกเข้าไปขุดดินและวางระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อภายในที่ดินของผู้ฟ้องคดีทั้งสองที่ทุกแปลงและได้มอบหมายให้บริษัท ท่อส่งปีโตรเลียมไทย จำกัด ดำเนินการรับจ้างขนส่งปีโตรเลียมทางท่อผ่านที่ดินของผู้ฟ้องคดีทั้งสองต่อเนื่องตลอดมาจนถึงวันฟ้องคดี โดยไม่มีการเวนคืนที่ดินตามกฎหมายและไม่จ่ายค่าทดแทนให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสอง ซึ่งที่ดินที่ถูกระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อรวมทั้งแนวเขตปลอดภัยคิดเนื้อที่รวมกันประมาณ ๕,๒๖๕ ตารางวา และที่ดินในรัศมี ๕๐ เมตร จากแนวเขตปลอดภัยมีมูลค่าลดลงคิดเนื้อที่รวมกันประมาณ ๑๓,๖๖๗ ตารางวา

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองหาร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งสอง รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๖,๖๕๖,๕๗๕,๖๕๐.๖๑ บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จและให้ชำระค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความในอัตราอย่างสูงแทนผู้ฟ้องคดีทั้งสอง

ศาลปกครองกลางมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องเฉพาะที่ฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ไว้พิจารณา และมีคำสั่งรับฟ้องเฉพาะที่ฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไว้พิจารณา

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๓ ให้การว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้จัดตั้งบริษัท ท่อส่งปีโตรเลียมไทย จำกัด เพื่อประกอบธุรกิจปิโตรเลียมโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕ ประกอบมาตรา ๗ (๓) และ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ และเป็นการจัดตั้งบริษัทขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๓๓ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงสามารถมอบหมายให้บริษัท ท่อส่งปีโตรเลียมไทย จำกัด ดำเนินการวางระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อผ่านที่ดินของบุคคลใด ๆ ได้

ตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว สำหรับการวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อผ่านที่ดินของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่ได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวครบถ้วนแล้วกล่าวคือผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีประกาศลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๔ เรื่องการสำรวจเพื่อสร้างระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ โดยได้ส่งไปปิดประกาศ ณ ที่ว่าการอำเภอที่ทำการก้านและที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่ทราบแล้ว ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีประกาศลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ กำหนดเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อในหลายท้องที่ รวมทั้งในท้องที่อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ซึ่งที่ดินของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่ตั้งอยู่ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๓๕ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีประกาศลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๓๕ กำหนดการก่อสร้างระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อตามโครงการดังกล่าว โดยได้มีหนังสือแจ้งให้เจ้าของที่ดินทุกรายทราบแล้ว ส่วนการจ่ายค่าทดแทนก็ได้เจรจากับผู้ฟ้องคดีทั้งสี่มาโดยตลอด จนครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๒ ได้มีการเจรจาตกลงจ่ายค่าทดแทนให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่เป็นเงิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท และผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ได้ตกลงจะยุติเรื่องร้องเรียนทั้งหมด โดยนัดหมายไปทำสัญญาและรับเงินค่าทดแทนจำนวนดังกล่าวในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ ณ ที่ทำการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ แต่เมื่อถึงวันนัดหมายผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ขอเลื่อนนัดและต่อมาได้เรียกร้องเงื่อนไขเพิ่มเติมหลายประการรวมทั้งขอเพิ่มค่าทดแทนให้สูงขึ้น แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่อาจรับเงื่อนไขของผู้ฟ้องคดีที่ ๒ และเห็นว่าค่าทดแทนที่กำหนดให้เหมาะสมและเป็นธรรมแล้ว จึงได้นำเงินค่าทดแทนจำนวนดังกล่าวไปวาง ณ สำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ ศาลจังหวัดชัยบุรี เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒

ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่ได้ยื่นคำคัดค้านคำให้การหลายประการ รวมทั้งได้อ้างว่าบทบัญญัติมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ให้อำนาจผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เข้าครอบครองหรือใช้ที่ดินของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่เป็นการเฉพาะตัวและให้อำนาจเข้าครอบครองหรือใช้ที่ดินของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่เป็นการชั่วคราวเท่านั้น ฉะนั้นการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กล่าวอ้างบทบัญญัติมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีอำนาจมอบหมายให้บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด เข้าครอบครองหรือใช้ประโยชน์ในที่ดินของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่ได้และยังเป็นครอบครองหรือใช้ที่ดินอย่างถาวรหรือไม่มีกำหนดระยะเวลาโดยไม่ต้องเวนคืน ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่มีความเห็นว่าบทบัญญัติ

แห่งกฎหมายดังกล่าวยอมขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังนั้น หากศาลปกครองกลางจะใช้บทบัญญัติมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบังคับแก่คดีนี้ ก็ขอให้ศาลปกครองกลางส่งความเห็นของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่ดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาและวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ศาลปกครองกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีนี้ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่อ้างว่า บทบัญญัติมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และขอให้ศาลปกครองกลางส่งความเห็นของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่ดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งศาลปกครองกลางเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจะต้องใช้บังคับแก่คดีนี้และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติดังกล่าวมาก่อน จึงได้ส่งความเห็นของผู้ฟ้องคดีมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องแล้วมีมติให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๔

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๔๘ “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบทอดย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบทอด ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๔๙ “การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมือง การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืนนี้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่ง ต้องกำหนดให้อย่างเป็นธรรมโดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติ การได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์และความเสียหายของผู้ถูกเวนคืน

กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ไว้ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าวต้องคืนให้เจ้าของเดิมหรือทายาท

การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้เจ้าของเดิมหรือทายาทตามวรรคสามและการเรียกคืนค่าทดแทนที่خذไป ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๖.๒ พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑

มาตรา ๗ ให้ ปตท. มีอำนาจกระทำกิจการต่าง ๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ และอำนาจเช่นนี้ให้รวมถึง

.....ฯลฯ.....

(๑๑) จัดตั้งบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดเพื่อประกอบธุรกิจปิโตรเลียม

.....ฯลฯ.....

มาตรา ๒๕ “เพื่อประโยชน์ในการสร้างและบำรุงรักษาระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ ให้พนักงานและผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงาน มีอำนาจที่จะใช้สอยหรือเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ซึ่งมิใช่ที่อยู่อาศัยของบุคคลใด ๆ เป็นการชั่วคราวภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) การใช้สอยหรือครอบครองนั้นเป็นการจำเป็นสำหรับการสำรวจเพื่อสร้างหรือบำรุงรักษาระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ หรือเป็นการจำเป็นสำหรับการป้องกันอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดแก่ระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ

(๒) ปตท.ได้บอกกล่าวให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบล่วงหน้าแล้ว โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบภายในเวลาอันสมควร แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามวัน ถ้าไม่อาจติดต่อกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้ให้ประกาศให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน การประกาศให้ทำเป็นหนังสือปิดไว้ ณ ที่ซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ และ ณ ที่ทำการเขตหรืออำเภอ ที่ทำการกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ ทั้งนี้ ให้แจ้งกำหนดวันเวลาและการที่จะกระทำนั้นไว้ด้วย

ในการปฏิบัติตามมาตรานี้ พนักงานต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง

ในกรณีที่การปฏิบัติของพนักงานหรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานตามมาตรา ๓๐ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ทรงสิทธิอื่น บุคคลนั้นย่อมเรียกค่าทดแทนจาก ปตท. ได้ และถ้าไม่สามารถตกลงกันในจำนวนค่าทดแทนให้มอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัย และให้นำกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา ๓๐ “ในการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อให้ ปตท. มีอำนาจ

(๑) กำหนดเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อตามความจำเป็น โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี

(๒) วางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อไปได้ เหนือ ตามหรือข้ามที่ดินของบุคคลใด ๆ

(๓) รื้อถอนอาคาร โรงเรือนหรือทำลายสิ่งอื่นที่สร้างหรือทำขึ้น หรือทำลาย หรือตัดฟันต้น กิ่ง หรือรากของต้นไม้ หรือพืชผลในเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ

ในการดำเนินการตาม (๑) ให้รัฐมนตรีประกาศเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อและเครื่องหมายแสดงเขตในราชกิจจานุเบกษา และให้ ปตท. ปิดประกาศเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อไว้ ณ ที่ทำการเขตหรืออำเภอแห่งท้องถิ่นนั้นกับให้จัดทำเครื่องหมายแสดงไว้ในบริเวณดังกล่าวตามระเบียบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ก่อนที่จะดำเนินการตาม (๒) หรือ (๓) ให้ ปตท. แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องทราบ และให้นำมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง (๒) มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นอาจยื่นคำร้องแสดงเหตุที่ไม่สมควรทำเช่นนั้น ไปยังคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัยภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด”

มาตรา ๓๑ “เดิมก่อนยกเลิกโดยพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๓ บัญญัติว่า “เมื่อ ปตท. มีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อให้ได้มาซึ่งแหล่งปิโตรเลียมเพื่อจัดสร้างคลังปิโตรเลียมหรือเพื่อใช้ในการวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์”

มาตรา ๓๑ “เมื่อ ปตท. มีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ เพื่อให้ได้มาซึ่งแหล่งปิโตรเลียม เพื่อจัดสร้างโรงกลั่นปิโตรเลียม โรงแยกก๊าซ ท่อเรือ คลังปิโตรเลียม หรือเพื่อใช้ในการวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นอันจำเป็นและเกี่ยวเนื่องกับกิจการดังกล่าว ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์” (ความในมาตรา ๓๑ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติ ปตท. (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๓)

๖.๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐

มาตรา ๔ “ในพระราชบัญญัตินี้

“เวนคืน” หมายความว่า บังคับเวนคืนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น ตามเงื่อนไขแห่งพระราชบัญญัตินี้

.....ฯลฯ.....”

มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง “เมื่อรัฐมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการใด ๆ อันจำเป็นเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อการผังเมือง หรือเพื่อการพัฒนาการเกษตร หรือการอุตสาหกรรมหรือเพื่อการปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น ถ้ามิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

๖.๔ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๓๓๖ “ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืน ซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้น โดยมีขอบด้วยกฎหมาย”

๖.๕ พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๒๘ “ในกรณีที่มิมีมติคณะรัฐมนตรียุบเลิกรัฐวิสาหกิจใดให้ถือว่ากฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจนั้น เป็นอันยกเลิกตามเงื่อนไขเวลาที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นเพื่อการนั้น

ในกรณีที่บริษัทใดมีอำนาจ ได้รับยกเว้น มีสิทธิพิเศษ หรือได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๒๖ ให้ถือว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจที่ถูกยกเลิกคงใช้บังคับต่อไปตามระยะเวลาที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๒๖”

๖.๖ พระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๔

มาตรา ๓ “ให้พระราชบัญญัติและพระราชกำหนดดังต่อไปนี้เป็นอันยกเลิก ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นต้นไป

(๑) พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑

(๒) พระราชกำหนดการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๓

(๓) พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗”

๖.๓ พระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
พ.ศ. ๒๕๔๔

มาตรา ๔ “ในการประกอบธุรกิจปิโตรเลียม ให้บริษัทมีอำนาจ ได้รับยกเว้น มีสิทธิพิเศษหรือได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยหรือกฎหมายอื่นได้บัญญัติไว้ให้แก่ ปตท. เว้นแต่กรณีที่บัญญัติไว้ตามมาตรา ๕ และมาตรา ๖”

คำวินิจฉัย

ประเด็นแรกที่ต้องพิจารณา คือ พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๘ หรือไม่

ประเด็นนี้ เห็นว่า พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๘ วรรคแรก บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีมติคณะรัฐมนตรียุบเลิกรัฐวิสาหกิจใดให้ถือว่ากฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจนั้น เป็นอันยกเลิกตามเงื่อนไขเวลาที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นเพื่อการนั้น” ซึ่งได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลายกเลิกกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓ ให้พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ยกเลิกตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ แล้ว แต่เนื่องจากตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๘ วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่บริษัทใดมีอำนาจ ได้รับยกเว้น มีสิทธิพิเศษหรือได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๒๖ ให้ถือว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจที่ถูกยุบเลิกคงใช้บังคับต่อไปตามระยะเวลาที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๒๖” และต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ในการประกอบธุรกิจปิโตรเลียม ให้บริษัทมีอำนาจ ได้รับยกเว้น มีสิทธิพิเศษหรือได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยหรือกฎหมายอื่นได้บัญญัติไว้ให้แก่ ปตท. เว้นแต่กรณีที่บัญญัติไว้ตามมาตรา ๕ และมาตรา ๖” ดังนั้น พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๘ และ มาตรา ๓๐ จึงเข้าช้อยกเว้นตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๘ วรรคสอง ประกอบกับพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๔ และตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวไม่ได้กำหนดเวลาสิ้นสุดไว้ จึงมีผลบังคับต่อไป จนกว่าจะมีพระราชกฤษฎีกายกเลิก ซึ่งได้ตรวจสอบจากราชกิจจานุเบกษา ตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ ถึงปัจจุบัน ยังไม่มีพระราชกฤษฎีกาออกมายกเลิก ดังนั้น พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ จึงยังคงมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายอยู่ตามเงื่อนไขของพระราชกฤษฎีกา จึงเห็นสมควรพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ต่อไป

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไป คือ พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๕ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งห้าได้รับผลกระทบโดยตรงจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ เป็นเหตุให้ต้องถูกจำกัดสิทธิในทรัพย์สิน ไม่สามารถใช้ทรัพย์สินของตนดังเช่นเจ้าของกรรมสิทธิ์ทั่วไปได้ กล่าวคือ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปัจจุบันแปรรูปเป็น บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)) ได้มอบหมายให้ บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด วางระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อผ่านที่ดินของผู้ฟ้องคดีทั้งห้า

เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ในการออกพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ตามหมายเหตุนายกรัฐมนตรี คือ “เนื่องจากการประกอบธุรกิจปิโตรเลียมเป็นกิจการอุตสาหกรรมด้านสาธารณูปโภคประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศแต่หน่วยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสำรวจ ผลิต ขนส่ง และจำหน่าย ปิโตรเลียมที่เป็นของทางราชการยังมีขนาดไม่เหมาะสม โดยกระจัดกระจายขึ้นอยู่กับส่วนราชการและองค์กรของรัฐหลายแห่ง เป็นเหตุให้การประกอบธุรกิจปิโตรเลียมเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ สมควรรวมหน่วยปฏิบัติงานดังกล่าวบางหน่วยและจัดตั้งเป็นรัฐวิสาหกิจขึ้นเพื่อดำเนินธุรกิจปิโตรเลียม ตั้งแต่การสำรวจหาปิโตรเลียมไปจนถึงการจำหน่ายน้ำมัน เชื้อเพลิงและผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและความมั่นคงของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น” ซึ่งสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อจัดตั้งการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ให้ประกอบธุรกิจปิโตรเลียม ซึ่งเป็นกิจการอุตสาหกรรมด้านสาธารณูปโภคที่สำคัญยิ่งต่อเศรษฐกิจ ประชาชน และความมั่นคงของประเทศ อันเป็นประโยชน์สาธารณะ

ประโยชน์สาธารณะมีสาระสำคัญ คือ เป็นวัตถุประสงค์ของการดำเนินการของรัฐ เพื่อตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ ส่วนอำนาจมหาชนเป็นวิธีดำเนินการที่ให้มีอำนาจเหนือปัจเจกชนเพื่อดำเนินการให้สำเร็จตามเป้าหมายนั้น และผู้ที่จะบอกว่าอะไรคือประโยชน์สาธารณะโดยหลัก คือ รัฐสภา ซึ่งเป็นผู้แทนปวงชนส่วนใหญ่ได้แสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ร่วมกันแล้วว่า สิ่งนั้นคือความต้องการของคนหมู่มากหรือประโยชน์สาธารณะนั่นเอง

ทั้งเมื่อพิจารณาจากประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อในท้องที่จังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา กรุงเทพมหานคร จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสระบุรี ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ในย่อหน้าแรก ระบุว่า “เนื่องด้วยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการก่อสร้างระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ และเครื่องหมายแสดงเขตจากจังหวัดชลบุรีถึงจังหวัดสระบุรี เพื่อลดปัญหาการขนส่งทางบก ปัญหาการจราจรติดขัด และปัญหามลพิษอันเป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ” ซึ่งเป็นการย้าถึงวัตถุประสงค์ของการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อจะทำให้ลดปัญหาการขนส่งทางบก ปัญหาการจราจรติดขัดตลอดจนปัญหาการเกิดอุบัติเหตุจากรถบรรทุกน้ำมัน ซึ่งจากสถิติการเกิดอุบัติเหตุการจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๕ มีแนวโน้มที่สูงมากขึ้น โดยเฉพาะในปี ๒๕๔๕ มีรถบรรทุก ๑๐ ล้อ เกิดอุบัติเหตุถึง ๔,๕๒๓ ราย ความเสียหายเป็นทรัพย์สินกว่าหนึ่งพันล้านบาท สูญเสียชีวิตนับหมื่นคน ซึ่งหากใช้ระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อมาทดแทนการขนส่งทางรถบรรทุกก็จะสามารถลดการเกิดอุบัติเหตุ แก้ไขปัญหาการจราจรติดขัด และแก้ไขปัญหามลพิษจากการรั่วไหลเพราะการขนส่งทางรถบรรทุกได้ดีในระดับหนึ่ง และสิ่งที่กล่าวมานี้อยู่ในความหมายของคำว่า “ประโยชน์สาธารณะ” ทั้งสิ้น

หลักกฎหมายมหาชนในเรื่องประโยชน์สาธารณะยังต้องคำนึงถึงหลักการประสานประโยชน์สาธารณะให้เข้ากับสิทธิเสรีภาพของประชาชนด้วย ซึ่งมีสาระสำคัญว่า กฎหมายมหาชนมีหน้าที่ต้องสร้างดุลภาพ ระหว่างประโยชน์สาธารณะกับสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสมไม่หนักไปข้างใดข้างหนึ่ง เพราะถ้านักไปทางใดทางหนึ่งก็จะเกิดความเสียหายขึ้นได้ เมื่อพิจารณาถึงพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิเสรีภาพในทางทรัพย์สินของบุคคล จึงเป็นกฎหมายมหาชน โดยเฉพาะ มาตรา ๒๕ วรรคแรก ซึ่งบัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการสร้างและบำรุงรักษาระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อให้พนักงานและผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงาน มีอำนาจที่จะใช้สอยหรือเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีใช้ที่อยู่อาศัยของบุคคลใด ๆ เป็นการชั่วคราว ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้ ๑๗” และมาตรา ๓๐ วรรคแรก ในการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ ให้ ปตท. มีอำนาจ ๑๗ (๒) วางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อไปได้ เหนือ ตามหรือข้ามที่ดินของบุคคลใด ๆ ๑๗” ด้วยทใช้คำว่า “มีอำนาจ” ดังนั้น จึงมีลักษณะของการใช้อำนาจของรัฐบังคับกับบุคคล ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์สาธารณะ ลดปัญหาการจราจรติดขัด ลดอุบัติเหตุ และลดมลพิษซึ่งในต่างประเทศที่เจริญแล้วใช้ระบบส่งน้ำมันทางท่อทุกประเทศ จึงพิสูจน์แล้วว่า ระบบขนส่งปิโตรเลียม

ทางท่อมีประโยชน์มากกว่าโทษ และเนื่องจากเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จึงต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน จึงจะดำเนินการต่อไปได้ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และโครงการวางท่อส่งน้ำมันมาบตาพุด - ศรีราชา ก็ได้มีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมไว้แล้วโดยบริษัท ทิม คอนซัลติ้ง เอ็นจิเนียร์ จำกัด จะเห็นได้ว่า ระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ รัฐบาลได้ตระหนักถึงผลดีผลเสียอย่างรอบคอบแล้ว จึงอนุมัติให้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ดำเนินโครงการต่อไปภายใต้พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ที่ได้ให้อำนาจไว้

การวางท่อน้ำมันผ่านที่ดินของบุคคล ย่อมทำให้เจ้าของที่ดินนั้นได้รับผลกระทบ ดังนั้นพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๑ วรรคแรก ซึ่งบัญญัติว่า “ให้ ปตท. จ่ายค่าทดแทนตามความเป็นธรรมแก่เจ้าของหรือผู้ทรงสิทธิในที่ดิน อาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้าง ตามมาตรา ๓๐ แสดงว่า กฎหมายได้นำหลักการประสานประโยชน์สาธารณะให้เข้ากับสิทธิเสรีภาพของประชาชนมาใช้ด้วย โดย ปตท. ต้องจ่ายค่าทดแทนตามความเป็นธรรมแก่เจ้าของที่ดิน หรือผู้ทรงสิทธิในที่ดิน แต่เมื่อตรวจสอบบทบัญญัติมาตรา ๓๑ พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมฯ ทุกวรรค จะเห็นว่า ปตท. เป็นผู้กำหนดค่าทดแทนเอง แม้จะมีอนุญาโตตุลาการเป็นผู้ให้ความเป็นธรรม สุดท้ายการปิโตรเลียมฯ ก็วางทรัพย์ได้ ถ้าเจ้าของที่ดินไม่พอใจไม่รับค่าทดแทนก็บัญญัติให้เรียกร้องค่าเสียหายใด ๆ ไม่ได้อีก จึงเป็นกฎหมายที่ปิดกั้นสิทธิเสรีภาพบุคคลในกฎหมายเฉพาะรายอันใช้บังคับต่อบุคคล โดยไม่เสมอภาคกัน คือไม่สามารถนำข้อพิพาทขึ้นสู่ศาลซึ่งมีถึง ๓ ชั้นที่จะให้ความเป็นธรรมตามกฎหมาย และรัฐธรรมนูญที่คุ้มครองสิทธิไว้โดยชัดแจ้ง จะเห็นได้ว่าการที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนี้ไม่เป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สินของบุคคลที่เหมาะสม หรือสมควร หรือเท่าเทียม หรือเป็นธรรมและเลือกปฏิบัติ เฉพาะกรณีชั่วคราวรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันอย่างชัดแจ้ง ซึ่งจะพิจารณาวินิจฉัยในรายละเอียดต่อไป

กรณีเรื่องพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๕ และ มาตรา ๓๐ จะขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๕ หรือไม่นั้น มีข้อพิจารณาได้ดังนี้

(๑) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคแรก บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” ซึ่งคำว่า สิทธิ (Right) คือ อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือบุคคลอื่น เช่น สิทธิทางหนี้ กรรมสิทธิ์ เป็นต้น สิทธิและเสรีภาพที่ปรากฏตามรัฐธรรมนูญประเทศต่าง ๆ อาจอยู่ในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

ก. สิทธิและเสรีภาพบางประเภท อาจเป็นสิทธิบริบูรณ์ (absolute rights) ซึ่งหมายความว่า เป็นสิทธิเด็ดขาดไม่อาจถูกจำกัดได้

ข. สิทธิและเสรีภาพบางประเภทอาจเป็นสิทธิสัมพัทธ์ (relative rights) หรือสิทธิที่มีเงื่อนไข (qualified rights) ซึ่งหมายความว่ามิใช่สิทธิเด็ดขาด แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขหรือข้อจำกัดบางประการ ที่กำหนดเป็นกรอบไว้

ค. สิทธิและเสรีภาพบางประเภทอาจเป็นสิทธิที่จำกัด (restricted rights) ซึ่งหมายความว่า อาจถูกจำกัดได้เสมอและค่อนข้างง่ายมาก การจำกัดสิทธิประเภทนี้อาจทำโดยกฎหมาย แต่เป็นกฎหมาย ประเภทใดก็ได้ บทบัญญัติรัฐธรรมนูญว่าด้วยสิทธิดังกล่าวจึงมักบัญญัติกว้าง ๆ เพียงว่า “ให้เป็นไปตามกฎหมาย”, “การใช้สิทธิให้อยู่ในขอบเขตของกฎหมาย” หรือ “การจำกัดสิทธิให้เป็นไปโดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมาย”

ซึ่งจะเห็นได้ว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคแรก ได้บัญญัติไว้ ชัดแจ้งว่า การจำกัดสิทธิเช่นนี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้น สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ จึงเป็นสิทธิและเสรีภาพ ประเภทสิทธิที่จำกัดโดยกฎหมายได้ตามข้อ ค. ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น และสอดคล้องกับบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๖๖ ที่บัญญัติว่า “ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืน ซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้และมีสิทธิขังวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้น โดยมีขอบด้วยกฎหมาย” ซึ่ง คำว่า “ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอย” นั้นหมายความว่า การใช้สิทธิใช้สอยของ เจ้าของต้องอยู่ในบังคับของกฎหมายอื่นหรืออาจถูกจำกัดสิทธิโดยกฎหมายอื่นได้ กฎหมายที่จำกัดสิทธิใช้สอยนั้นมีทั้งกฎหมายเอกชน ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิใช้สอยเพื่อประโยชน์ของเอกชนด้วยกัน และกฎหมายมหาชนซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิใช้สอยเพื่อประโยชน์สาธารณะ คือ ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของปัจเจกชน คนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๖๖ ได้บัญญัติข้อยกเว้นของการใช้สอยทรัพย์สินว่า อาจจะต้องตกอยู่ภายใต้การจำกัดสิทธิในการใช้สอยทรัพย์สินโดยกฎหมายอื่นก็ได้

(๒) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคแรก บัญญัติว่า “การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็น

ในการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมือง การส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดใช้ค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิ บรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ตามคำร้องได้โต้แย้งเป็นประเด็นว่า กรณีของผู้ร้องจะต้องใช้กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้ร้องนั้น คำว่า “เวนคืน” หมายความว่า โอนคืนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นของเอกชนมาเป็นของรัฐ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๔ ได้ให้คำนิยามคำว่า “เวนคืน” หมายความว่า บังคับเวนคืนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นตามเงื่อนไขแห่งพระราชบัญญัตินี้ เพราะฉะนั้น การที่รัฐจะเวนคืนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ของเอกชนก็ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนด้วย ซึ่งตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๕ ได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ว่า “เมื่อรัฐมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ เพื่อกิจการใด ๆ อันจำเป็นเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภคหรือการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อการผังเมือง หรือเพื่อการพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม หรือเพื่อการปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น ถ้ามิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้” ซึ่งมีเงื่อนไขว่า รัฐต้องมีความจำเป็นถึงขนาดที่จะต้องบังคับให้เอกชน โอนคืนที่ดินมาเป็นของรัฐตามวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะจึงสามารถกระทำได้ และเมื่อพิจารณาถึงพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๘ ที่บัญญัติว่า “เมื่อ ปตท. มีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ เพื่อให้ได้มาซึ่งแหล่งปิโตรเลียม เพื่อจัดสร้างโรงกลั่นปิโตรเลียม โรงแยกก๊าซ ท่าเรือคลังปิโตรเลียม หรือเพื่อใช้ในการวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นอันจำเป็นและเกี่ยวเนื่องกับกิจการดังกล่าวให้ดำเนินการเวนคืน ตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์” ก็ใช้ถ้อยคำทำนองเดียวกันว่า เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ จึงสามารถกระทำได้ ซึ่งการเวนคืนนั้นรัฐจะต้องจ่ายค่าทดแทนแก่เจ้าของที่ดินอันเป็นเงินงบประมาณแผ่นดินที่มาจากภาษีอากรประชาชน

ประเด็นแรก พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ มาตรา ๔๙ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๕ ให้อำนาจหน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ที่จะใช้สอยหรือครอบครองอสังหาริมทรัพย์ซึ่งมิใช่ที่อยู่อาศัยของบุคคลใด เป็นการชั่วคราว กรณีเป็นความจำเป็นสำหรับการสำรวจ เพื่อสร้างหรือบำรุงรักษาหรือป้องกันอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดแก่ระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ เท่านั้น มิใช่มีอำนาจเข้าไปใช้อย่างถาวร โดยก่อนเข้าไปใช้สอย ครอบครองต้องแจ้งเจ้าของผู้ครอบครองทราบล่วงหน้าก่อน ๓ วัน ถ้าติดต่อไม่ได้ให้ประกาศไว้ ณ ที่ตั้งอสังหาริมทรัพย์นั้น หรือที่ทำการเขตหรืออำเภอ ที่ทำการกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านที่อสังหาริมทรัพย์นั้นอยู่ในเขตไม่น้อยกว่า ๓๐ วันถ้าเกิดการเสียหาย เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ทรงสิทธิเรียกค่าทดแทนจาก ปตท. ได้ ถ้าตกลงกันไม่ได้ให้มอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยโดยนำกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนมาใช้โดยอนุโลมนั้น

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพเจ้าของหรือผู้ครอบครองชั่วคราวเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อเข้าไปสำรวจหรือเพื่อป้องกันอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดแก่ระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ และยังมีมาตรการชดเชยค่าเสียหายโดยอนุญาโตตุลาการให้ความเป็นธรรม โดยนำหลักกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนมาใช้โดยอนุโลม เป็นการกระทบสิทธิเสรีภาพบุคคลเพียงเล็กน้อยไม่ใช่สาระสำคัญแห่งสิทธิในทรัพย์สิน โดยมีการทดแทนค่าเสียหายที่เป็นธรรมขึ้น กรณีพิพาทหรือไม่เป็นที่ตกลงกันอย่างดีแล้วและการดำเนินการตามมาตรา ๒๕ พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมฯ นี้ก็เป็นเพียงชั่วคราวมีระยะเวลาอันสั้นและเป็นครั้งคราว ไม่จำเป็นต้องเวนคืนแต่อย่างใด จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมฯ มาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๕

ประเด็นที่สองพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๕ หรือไม่ แยกพิจารณาไว้เป็น ๒ ระยะ คือ ก่อนและหลังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกาศใช้ ดังนี้

๑. ช่วงเวลาก่อนที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ตราบขึ้นเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๒๑ บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมฯ บัญญัติให้ ปตท. มีอำนาจกำหนดเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี วางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อไปได้ เหนือตามหรือข้ามที่ดินของบุคคลใด ๆ รวมทั้งรื้อถอนทำลาย ตัดฟัน สิ่งก่อสร้างพืชผลในเขตระบบขนส่งได้

ตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสาม หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองผู้ทรงสิทธิในที่ดินไม่ยินยอมให้คณะกรรมการเป็นผู้วินิจฉัยโดยคำวินิจฉัยถือเป็นที่สุด มาตรา ๓๑ บัญญัติว่าการชดใช้ค่าใช้ที่ดินให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕ วรรคสาม ถ้าไม่ตกลงกัน ปตท. มีสิทธิวางทรัพย์ และเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ผู้ทรงสิทธิ ไม่อาจเรียกร้องค่าทดแทนต่อไปได้อีก

แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมฯ ซึ่งความในมาตรา ๓๘ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ ที่บัญญัติไว้มีข้อความตรงกันทั้งมาตราเดิมและมาตราที่แก้ไขใหม่ว่า “เมื่อ ปตท. มีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์.....เพื่อใช้ในการวางระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ.....ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืน” แสดงให้เห็นว่า ปตท. ต้องดำเนินการตามมาตรา ๓๘ คือเวนคืนที่ดินเพื่อใช้ในการวางระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อทุกครั้ง เพื่อให้ ปตท. มีสิทธิในที่ดินเขตระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ (ดังอ้างในสัญญาดำเนินกิจการในแนวเขตระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ ระหว่างผู้ว่าการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย กับบริษัท ท่อส่งปิโตรเลียม จำกัด ในหน้าที่ ๑ วรรคที่ ๔ บรรทัดที่ ๑ และที่ ๒) และดังอ้างตามข้อต่อสู้คดีของ ปตท. ที่ว่ามาตรา ๓๐ ให้อำนาจ ปตท. เข้าไปดำเนินการยึดถือใช้สอยที่ดินเอกชนใดได้โดยไม่มีกำหนดระยะเวลา ประกอบกับพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยฯ มาตรา ๓๐ (๑) ให้อำนาจ ปตท. กำหนดเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี เป็นการแสดงเจตจำนงเพื่อใช้ที่ดินนั้นแล้ว อันถือว่าเป็นความจำเป็นของ ปตท. ที่จะต้องใช้ที่ดิน (อสังหาริมทรัพย์) เพื่อใช้ในการวางระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อแล้วจึงต้องเวนคืนตามมาตรา ๓๘ ดังนั้น พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยฯ มาตรา ๓๐ จึงบัญญัติขึ้นในลักษณะขัดแย้งกันเองกับพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยฯ มาตรา ๓๘ อย่างเห็นได้ชัด มาตราดังกล่าวนี้ได้บัญญัติขึ้นใช้พร้อมกันตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๒๑ แม้จะแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๘ ในปีพ.ศ. ๒๕๓๒ โดยพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ แต่ข้อความหลักในบทบัญญัติมาตรา ๓๘ ยังคงเดิม มีเพิ่มเติมเพียง “หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นอันจำเป็นและเกี่ยวเนื่องกับกิจการดังกล่าว” เท่านั้น

เมื่อมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยฯ บัญญัติไว้ในลักษณะตรงข้ามกันหรือขัดแย้งกันเนื่องจากมาตรา ๓๘ เป็นบทบัญญัติที่อยู่ลำดับหลังของมาตรา ๓๐ ย่อมเป็นบทบัญญัติยกเว้นบทบัญญัติที่อยู่ในลำดับต้น ดังนั้นบทบัญญัติในมาตรา ๓๘

จึงเป็นบทบัญญัติหลักในการบังคับเพื่อใช้ในการวางระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ และเป็นบทบัญญัติที่เป็นคุณกับเจ้าของที่ดินหรือเจ้าของทรัพย์สินมากกว่ามาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ฯ ต้องใช้บทบัญญัติในมาตรา ๓๘ เพื่อดำเนินการวางระบบขนส่งทางท่อ จึงจะเป็นไปตามหลักการบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้นการใช้อำนาจดำเนินการตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ฯ ก่อนที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้นั้น ผู้ใช้ต้องตีความเจตนารมณ์ของกฎหมายมิให้กระทบสิทธิเสรีภาพของประชาชนจนเกินความจำเป็น โดยต้องตีความนำไปใช้กรณีเร่งด่วนก่อนดำเนินการเวนคืนที่ดิน ตามมาตรา ๓๘ อันเป็นบทบัญญัติหลักของการวางระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อเพราะการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องตราเป็นกฎหมายเฉพาะจึงจะทำได้ การตรากฎหมายมีกระบวนการที่ต้องใช้ระยะเวลาอาจไม่ทันต่อความจำเป็นเร่งด่วน ปตท. จึงอาจใช้อำนาจตามมาตรา ๓๐ ดำเนินการไปก่อนได้เป็นการชั่วคราวแล้วจึงดำเนินการเวนคืนตามมาตรา ๓๘ จึงจะถือว่าเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในขณะนั้น

๒. พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ประกาศใช้ จะขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญหรือไม่ พิจารณาได้ดังนี้

การดำเนินการวางระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ฯ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๓) ถือเป็นความจำเป็นและเร่งด่วน จึงกำหนดให้ ปตท. มีอำนาจดำเนินการดังกล่าว เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ฯ มาตรา ๒๕ แต่การดำเนินการเช่นนั้นเป็นการใช้อำนาจในลักษณะเบ็ดเสร็จบังคับเข้ายึดถือครอบครองและใช้อสังหาริมทรัพย์ของบุคคลโดยถาวร โดยมีบทบัญญัติห้ามบุคคลใดรวมทั้งเจ้าของผู้ครอบครองหรือผู้ทรงสิทธิในอสังหาริมทรัพย์เข้าไปใช้สอยทำประโยชน์หรือใช้สิทธิใดๆ ในทรัพย์สินนั้นเป็นการถาวรจนกว่าน้ำมันเชื้อเพลิงหรือปิโตรเลียมจะหมดไปอันจะไม่มีปิโตรเลียมให้ขนส่งทางท่อได้อีก ซึ่งกินเวลานานไม่สามารถกำหนดเวลาที่แน่นอนได้ จึงเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลในทรัพย์สินเกือบทั้งสิ้น คงเหลืออยู่แต่การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายแต่กรรมสิทธิ์นั้นถูกรอนสิทธิทั้งปวงในทรัพย์สินโดยพระราชบัญญัติการปิโตรเลียม ฯ นอกจากนั้นการจ่ายค่าทดแทนก็เป็นการกำหนดขึ้นเองฝ่ายเดียว จึงเป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิทั้งปวงในทรัพย์สิน โดยไม่มีขอบเขตแห่งสิทธิในทรัพย์สินของเจ้าของเหลืออยู่เลย จึงกระทบต่อสาระสำคัญของสิทธิหรือเท่ากับยึดเอาสิทธิทั้งหมดไว้เอง เป็นการใช้อำนาจรัฐโดยไม่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคล อันขัดหรือแย้งต่อหลักการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ประกอบมาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๕

ในส่วนของรัฐธรรมนุญ มาตรา ๔๕ ที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สินของบุคคลไว้อย่างรัดกุม โดยรัฐธรรมนุญ มาตรา ๒๕ ที่ไม่ให้มีการออกกฎหมายกระทบบสาระสำคัญแห่งสิทธิและการออกกฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพได้เท่าที่จำเป็นตามรัฐธรรมนุญ มาตรา ๔๕ การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ ฯลฯ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่นเท่านั้น นอกจากนี้ รัฐธรรมนุญ มาตรา ๔๕ ยังกำหนดให้ต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในระยะเวลาอันควรแก่ เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับ ความเสียหายจากการเวนคืนนั้น ซึ่งหมายความว่า การกำหนดค่าทดแทนจะต้องกำหนดให้เป็นธรรม โดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติ การได้มา สภาพที่ตั้ง ของอสังหาริมทรัพย์และความเสียหายของผู้ถูกเวนคืน ซึ่งหมายความว่า การชดเชยค่าอสังหาริมทรัพย์ ตามสภาพเป็นจริงในขณะถูกเวนคืน รวมทั้งค่าเสียหายอื่น ๆ ของผู้ถูกเวนคืนด้วย

รัฐธรรมนุญ มาตรา ๔๕ ยังบัญญัติให้กำหนดไว้ว่า กฎหมายเวนคืนต้องระบุวัตถุประสงค์ กำหนดเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ หากไม่ใช่ภายในเวลาที่กำหนดก็ให้คืนอสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืน แก่เจ้าของหรือทายาท รวมทั้งค่าทดแทนความเสียหายด้วย

เห็นได้ว่าแม้รัฐธรรมนุญ มาตรา ๔๘ จะบัญญัติไว้ว่า สิทธิบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิบุคคลในทรัพย์สินให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้นเมื่อมีกฎหมายใดออกใช้เพื่อจำกัดสิทธิบุคคลในทรัพย์สินก่อนรัฐธรรมนุญนี้ใช้บังคับจึงต้องเป็น กฎหมายที่ตราขึ้นภายใต้กฎเกณฑ์ของรัฐธรรมนุญ มาตรา ๒๕ วรรคแรก (รัฐธรรมนุญ มาตรา ๓๓๕ (๑)) มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๕ กล่าวคือ ออกกฎหมายได้เท่าที่จำเป็นและต้องไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญ แห่งสิทธิในทรัพย์สิน ซึ่งหมายถึงสิทธิในทรัพย์สินในส่วนที่เป็นสาระสำคัญต้องไม่กระทบกระเทือน อีกทั้งต้องไม่เลือกปฏิบัติรวมทั้งต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนุญ มาตรา ๔๕ ซึ่งคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สิน (อสังหาริมทรัพย์) โดยได้วางกรอบหรือหลักเกณฑ์สูงสุดที่กฎหมายใดจะสามารถจำกัดสิทธิบุคคล ในทรัพย์สินได้ อันเป็นไปตามหลักกฎหมายมหาชน ก็คือต้องสร้างความสมดุลระหว่างสาธารณะกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล

นอกจากนั้นพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมฯ มาตรา ๓๑ ยังบัญญัติมิให้เรียกค่าทดแทน ค่าเสียหายตามมาตรา ๓๐ อีกต่อไป หากผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่ยอมรับค่าทดแทนอันชัดหรือแย้ง รัฐธรรมนุญ มาตรา ๒๘ วรรคสอง ที่บัญญัติคุ้มครองไว้ว่า บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ

ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมฯ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ จึงบัญญัติไว้ชัดหรือแย้งและตรงข้ามกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๒๘ อย่างชัดเจน

พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมฯ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เป็นกฎหมายที่ตราออกบังคับใช้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งถือว่าอยู่ในยุคสมัยการปกครองยังไม่เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์จึงเห็นได้ว่าตามมาตรา ๔ ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ในระยะ ๒ ปีแรก คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ถึงแม้จะเป็นกฎหมายมหาชนออกมาเพื่อประโยชน์สาธารณะที่จำกัดสิทธิบุคคลในทรัพย์สิน แต่ก็ยังเป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิบุคคลในทรัพย์สินเกือบทั้งสิ้น เจ้าของหรือผู้ทรงสิทธิยังคงมีเพียงกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายเท่านั้นแต่ใช้สอยทำประโยชน์อย่างใดในทรัพย์สินของตน (ที่ดิน) ไม่ได้เลย ทั้งยังห้ามมิให้เรียกร้องค่าทดแทนต่อไปอีกหากไม่ยอมรับค่าทดแทน จึงไม่เกิดความสมดุลระหว่างการใช้อำนาจรัฐกับเอกชนผู้ถูกจำกัดสิทธิ หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นกฎหมายปิดปากหรือกฎหมายใช้อำนาจเบ็ดเสร็จ จึงไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๕ แม้จะอ้างว่าเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อความมั่นคงของประเทศ ฯลฯ ซึ่งเป็นความจำเป็นของส่วนรวมหรือสาธารณะ ตามหลักกฎหมายมหาชน การจำกัดสิทธิบุคคลในทรัพย์สินเช่นนี้ก็ต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์แห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ ซึ่งบัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน อันถือเป็นกรอบหรือระดับอันสูงสุดที่รัฐจะเข้าไปจำกัดสิทธิบุคคลในทรัพย์สินได้

เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งชี้ให้เห็นได้คือ การชดเชยที่เป็นธรรมตามพระราชบัญญัติปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๑ นั้นเป็นการกำหนดโดย ปตท. แม้จะตกลงกับเจ้าของที่ดินไม่ได้ก็ให้นำข้อพิพาทไปให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย โดยใช้กฎหมายเวนคืนมาใช้โดยอนุโลมเมื่ออนุญาตตุลาการวินิจฉัยแล้ว ภายหน้าจะเรียกค่าตอบแทนในกรณีดังกล่าวอีกไม่ได้ แสดงให้เห็นว่าเป็นกฎหมายที่จำกัดหรือตัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่จะใช้สิทธิกรณีถูกละเมิดทางศาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๕ วรรคแรก และมาตรา ๖ โดยชัดแจ้ง

นอกจากนั้นปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ร้องคัดค้านหรือเจ้าของที่ดินรายกรณีพิพาทนี้ ยังคงเป็นผู้ที่ต้องเสียภาษีที่ดินแปลงที่ ปตท. นำไปใช้วางระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อตลอดมาจนถึงปัจจุบันและต้องรับภาระในการเสียภาษีนี้อีกตลอดไป เป็นข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๓๐

พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยฯ ให้อำนาจ ปตท. เข้ายึดถือครอบครองใช้ประโยชน์ที่ดินของบุคคลโดยไม่ต้องรับผิดชอบ แต่เจ้าของที่ดินที่ขาดทั้งสิทธิครอบครองและประโยชน์ใช้สอยกลับต้องมีหน้าที่ชำระภาษีที่ดินนั้นให้รัฐและจะต้องมีหน้าที่ชำระภาษีที่ดิน จึงเป็นการจำกัดสิทธิบุคคลในทรัพย์สินเกินกว่ากรอบหรือขอบเขต “การเวนคืน” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ ที่เป็นกรอบหรือขอบเขตหรือชั้นของการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลชั้นสูงสุด โดยกำหนดเงื่อนไขและความเสมอภาคของเจ้าของที่ดินผู้ถูกเวนคืนไว้อย่างเป็นธรรม จึงเห็นได้ว่า มาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยฯ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕

เหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ บทบัญญัติมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยฯ ให้อำนาจ ปตท. เข้าไปละเมิดสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สินของบุคคลโดยอ้างว่าเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ด้วยเหตุผลที่ว่าเพื่อมิให้เกิดอันตรายต่อประชาชนจากการใช้ยานพาหนะในการขนส่งนั้น เป็นเหตุผลที่ฟังดูแล้วน่าจะเป็นจริง แต่เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นเพียงเหตุผลที่ใช้อ้างเพื่อให้เห็นว่าเป็นความชอบธรรมในการออกกฎหมายเพื่อเข้าไปครอบครองใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินของบุคคลหรือประชาชนเท่านั้น เพราะจุดประสงค์ที่แท้จริงในการเข้าไปดำเนินการตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าวก็เพื่อเข้าไปจัดตั้งดำเนินระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อให้สะดวกปลอดภัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดต้นทุนค่าขนส่งซึ่งเป็นผลประโยชน์ของ ปตท. โดยตรงเพราะได้บวกค่าขนส่งไว้ในราคาน้ำมันต่อหน่วย โดยผลภาระค่าขนส่งให้กับประชาชนผู้บริโภคไว้แล้ว โดยเพิ่มราคาค่าขนส่งตามระยะทาง การเข้าไปใช้สอยหรือครอบครองที่ดิน จึงเป็นการนำเอาที่ดินของบุคคลไปทำธุรกิจแสวงหากำไรไม่ใช่เป็นการบังคับใช้ที่ดินของบุคคลเพื่อประโยชน์สาธารณะแต่อย่างใด เพราะประชาชนผู้บริโภคยังคงแบกรับภาระค่าขนส่งที่บวกอยู่ในราคาน้ำมัน ต่างจากกรณีของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตที่ใช้ที่ดินของบุคคลในการปักเสาวางสายไฟฟ้าที่ไม่ได้คิดค่าปักเสาวางสายไฟหรือการส่งกระแสไฟฟ้าบวกรวมในราคาต่อหน่วยของไฟฟ้า แต่เพื่อนำกระแสไฟฟ้า ให้ถึงผู้บริโภคอันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ จึงเห็นว่าเป็นการตรากฎหมายโดยปกปิดซ่อนเร้นในสาระสำคัญของเหตุผลเท่ากับเป็นการฉ้อฉลประชาชนให้เสียสละเพื่อนำทรัพย์สินของเขาไปใช้แสวงหากำไรเพิ่มขึ้น เท่านั้น

เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกาศใช้ และมาตรา ๔๘ มาตรา ๔๕ ให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลไว้ประกอบกับมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ วางหลักการที่เป็นสาระสำคัญในการตราและบังคับใช้กฎหมายอันจะไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ การปิโตรเลียม

แห่งประเทศไทยจะต้องดำเนินการตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ฯ คือต้องเวนคืนที่ดินเพื่อใช้ในการวางท่อขนส่งปิโตรเลียม จึงจะเป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๕ การเลือกใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ฯ มาตรา ๓๐ ย่อมทำไม่ได้อีกต่อไปเพราะมาตรา ๓๐ ดังกล่าว ขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญปัจจุบันมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๕ ประกอบมาตรา ๒๕ วรรคแรก โดยชัดแจ้ง การที่ ปตท. ยกเว้นไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ฯ จึงเป็นการละเมิดสิทธิบุคคลที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

พิจารณาแล้วเห็นได้ว่ามาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ฯ บัญญัติไว้ ขัดหรือแย้งกับมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ฯ ซึ่งต้องใช้บทบัญญัติ มาตรา ๓๘ ที่เป็นคุณกับเจ้าของทรัพย์สิน เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกาศใช้ พระราชบัญญัติการปิโตรเลียม ฯ มาตรา ๓๐ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๕ ประกอบมาตรา ๒๕ วรรคแรก ใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

อีกประการหนึ่งในปัจจุบัน ปตท. ถูกยุบเลิกแล้วแปรสภาพเป็นบริษัทเอกชนชื่อบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งมีเอกชนถือหุ้นส่วนอยู่ด้วย จึงถือไม่ได้ว่าเป็นบริษัทที่ยังคงสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ เพราะเป็นบริษัทที่ประกอบธุรกิจเพื่อผลกำไร ที่จะต้องแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมเท่าเทียมกันกับบุคคลอื่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคแรก ทั้งนี้เพราะบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นนิติบุคคล ซึ่งจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกับบุคคลอื่นที่อยู่ใน สถานภาพเดียวกัน จะอาศัยอำนาจทางปกครองเพื่อเพิ่มสิทธิให้กับตนเองมากกว่าบุคคลทั่วไปหรือจำกัด สิทธิเสรีภาพบุคคลอื่นย่อมทำไม่ได้ แม้ผู้บริหารบริษัท ฯ จะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยได้รับเลือกจาก ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ แต่ก็เป็นเพียงการบริหารจัดการในบริษัท ไม่มีอำนาจหน้าที่ในฐานะเจ้าพนักงาน ฝ่ายปกครองไปได้ ฉะนั้นเมื่อมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบ พระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลายกเลิกกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓ และพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิและประโยชน์ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๔ ยังกำหนดให้บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) มีอำนาจได้รับการยกเว้นมีสิทธิพิเศษ หรือได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยหรือกฎหมายอื่นบัญญัติไว้ ให้แก่รัฐวิสาหกิจต่อไปอีกตามเดิม จึงถือว่าเป็นกฎหมายที่ให้สิทธิ นิติบุคคล คือบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) มีสิทธิทางกฎหมายเหนือกว่าบุคคลอื่น เป็นการเลือกปฏิบัติเพราะสถานะของบุคคล ขัดหรือ

แย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการใช้อำนาจตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียม ฯ เท่ากับให้เอกชนมีอำนาจเหนือรัฐ และบุคคลเจ้าของทรัพย์สินโดยสามารถเข้าไปยึดถือครอบครองทรัพย์สินใด ๆ ได้ตามความต้องการไม่ต้องอยู่ในกฎเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๕ ดังนั้น พระราชบัญญัติการปิโตรเลียม ฯ มาตรา ๓๐ จึงเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๕ ใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

ส่วนกรณีที่ว่าพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ บัญญัติไว้ในลักษณะเดียวกับพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๗ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น เมื่อพิจารณามาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียม ฯ ว่าด้วยการเวนคืน เทียบกับมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ ว่าด้วยการเวนคืนเช่นกัน ที่บัญญัติว่าถ้าการไฟฟ้าฝ่ายผลิตจำเป็นจะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ เพื่อให้ได้มาซึ่งแหล่งพลังงานตามมาตรา ๖ (๒) หรือเพื่อใช้ตามมาตรา ๕ (๔) ให้เวนคืนตามกฎหมายเวนคืน ฯ ก็จำเป็นต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อดำเนินการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าอันได้มาจากธรรมชาติ เช่น น้ำ ลม ความร้อน ธรรมชาติ แสงแดด แร่ธาตุ เชื้อเพลิงทุกชนิดรวมถึงพลังงานปรมาณู หรือดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้า ฯลฯ รวมทั้งร่วมทุนกับบุคคลอื่น ซึ่งไม่ได้กำหนดว่า การกำหนดเขตที่ดินเป็นเขตเดินสายไฟ ปักตั้งเสาตั้งสถานีย่อย หรืออุปกรณ์อื่นต้องเวนคืนแต่อย่างใด แต่มาตรา ๓๘ พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ฯ บัญญัติไว้ชัดเจน ให้เวนคืนเมื่อจำเป็นต้องใช้ที่ดินวางระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อซึ่งเขตระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อนั้น แม้จะมีหน้ากว้างไม่มากนักแต่ความยาวก็เป็นระยะทางยาวเช่นเดียวกับถนนหรือทางหลวงและต้องวางท่อให้เป็นการถาวรและถ้ามีสิ่งใดข้ามผ่าน ปลุกสร้างสิ่งใดปลุกพืชในเขตระบบท่อส่ง ย่อมเกิดอันตรายร้ายแรงจึงเข้าไปใช้สอยทำประโยชน์อื่นใดอีกมิได้ เช่นเดียวกับทางหลวงต้องใช้สำหรับการคมนาคมขนส่งโดยเฉพาะและเป็นการใช้ที่ดินนั้นอย่างถาวรไม่อาจจำกัดระยะเวลาได้ซึ่งทางหลวงจะตัดผ่านที่บุคคลใดก็จะเวนคืนเสมอ ดังนั้น พระราชบัญญัติการปิโตรเลียม ฯ มาตรา ๓๘ จึงบัญญัติชัดเจนว่า การใช้ที่ดินเพื่อวางระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อให้เวนคืน การให้อำนาจตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียม ฯ มาตรา ๓๐ เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้แล้ว จึงเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๕ ใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑
มาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๕

ส่วนพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ ขัดหรือแย้ง
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๕

พลตำรวจเอก สุวรงค์ สุวรงค์เวช
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ